

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): **Klára Ratajová**

Název práce: **Srebrenický masakr jako národní trauma v Nizozemsku: Diskurzivní analýza vybraných deníků.**

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): **PhDr. Ondřej Žíla, Ph.D.**

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Klára Ratajová si ve svém bakalářském projektu „Srebrenický masakr jako národní trauma v Nizozemsku“ zvolila za cíl prozkoumat, jak nizozemská společnost s odstupem času reflektuje srebrenické události, jichž se nizozemští vojáci stali svědkem. Na základě zvolené metody – diskurzivní analýzy vybraných nizozemských deníků – hledá odpověď na otázku, jak byl vývoj a dopady srebrenických událostí reflektovány v nizozemské společnosti.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Bakalářský projekt má srozumitelnou strukturu. Kromě teoreticko-metodologického ukotvení práce Ratajová nastiňuje nutný kontext vývoje ve Srebrenici v roce 1995. Tyto dvě nezbytné podkapitoly představují rámec, ve kterém diplomantka následně rozebírá a vyhodnocuje vývoj diskurzu o vině Nizozemska z pohledu nizozemské společnosti. Na základě vybrané metody – diskurzivní analýza – diplomantka aplikuje několik zvolených analytických kroků (zhodnocení titulku, úvodního odstavce, příběhu a autora, nezbytné zasazení do kontextu historických událostí srebrenického masakru), jimiž dokládá postupný vývoj diskursu. Autorka demonstruje, jak se reflexe srebrenických událostí měnila během času v nizozemské společnosti. Diskurz tak nebyl stabilní, naopak se vyvíjel v interakci s přístupem ICTY a vývojem přístupu k bosenské válce obecně. V tomto ohledu je práce Ratajové rozhodně přínosná, protože naznačuje cestu k dalšímu výzkumu.

Vývoj diskursu v (levicově smýšlející části) nizozemské společnosti vůči vině státu za srebrenické události z léta 1995 Ratajová analyzuje na základě tří klíčových soudních případů: 1) žaloba tlumočnicka Dutchbatu Hasana Nuhanoviće spolu s rodinou elektrikáře Riza Mustafiće proti Nizozemsku, 2) žaloba Srebrenických matek proti Nizozemsku a OSN a 3) podnět Srebrenických matek proti třem velitelům jednotky Dutchbat III. K analýze si diplomantka zvolila časový horizont od června 2007 do června 2017.

Na základě analýzy vývoje soudních procesů, zejména pak na taktice žalující strany po úvodních neúspěších vynechat OSN a dožadovat se spravedlnosti pouze na Nizozemsku, Ratajová efektivně demonstruje, jak komplikované je posuzování zodpovědnosti za selhání zabránit válečnému zločinu.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Ačkoliv je z jazykového hlediska práce na slušné úrovni, je při čtení patrné, že finalizace textu probíhala ve spěchu. Autorka se tak nevyhnula řadě překlepů, stylistických a gramatických nedostatků.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Na posuzované práci je nutné vyzdvihnout, že kolegyně Ratajová shromáždila, přečetla a analyzovala texty publikované v elektronických verzích obou deníků v rozsahu deseti let. Korpus její analýzy tvoří celkem téměř tři sta textů.

K textu mám několik kritických připomínek. První se týká nedostatečného zdůvodnění výběru časového horizontu práce v rozmezí od června 2007 do června 2017 z důvodu konání „několika klíčových soudních procesů“. Ratajová však časové vymezení dále nespecifikuje. Především si neklade otázku, nakolik jednotlivé soudní procesy inicioval fakt, že ICTY v roce 2005 označil srebrenické události za akt genocidy. Pouze implicitně tak čtenář může usuzovat, že hnací silou tří analyzovaných soudních procesů je tendence žalující strany (pozůstalých po obětech srebrenického masakru) učinit Nizozemsko prostřednictvím svých vojáků – Dutchbatu – spoluzodpovědné za genocidu.

Přestože autorka parciálně vysvětluje důvody, na jejichž základě zvolila tato periodika, nejsou De Volkskrant a NRC Handelsblad zasazeny do širší charakteristiky mediálního prostředí Nizozemska. Stejně tak chybí stručná charakteristika ideových pozic tehdejších nizozemských vlád. Současně Ratajová uvádí, že v obou případech se jedná o levicové deníky, aniž by zdůvodnila, proč upřednostnila oba vzorky z levicové části politického spektra. Jinými slovy není jasné, zdali a nakolik zvolené deníky reprezentovaly většinové rozpoložení nizozemské společnosti. Patrně z důvodu obdobných ideových stanovisek obou deníků pak dochází k závěru, že se obě periodika v reflexi diskurzu o vině Nizozemska „často úplně shodovaly nebo vzájemně doplňovaly a sledovaly společenskou debatu velmi vyrovnaně“. Až na závěr své práce Ratajová konstatuje, že by bylo přínosné tento diskurz porovnat s pravicově zaměřeným médiem. Její analýza tak reflektuje vývoj diskurzu o vině Nizozemska z pohledu středolevicově orientované části společnosti.

Ratajová též ke škodě opomenula zohlednit skutečnost, že se vojáci Dutchbatu ve Srebrenici neocitli pouze z důvodu „přespřílišných ambicí nizozemské vlády“, ale patrně především z důvodu skutečnosti, že tento stát byl jediný ochoten do enklávy vyslat své vojáky (na rozdíl od např. Velké Británie, Francie, či USA). Bakalářský projekt by též rozhodně posunulo detailnější zasazení do kontextu vývoje přístupu OSN ke Srebrenici.

Na závěr bych polemizoval s autorčiným tvrzením, že „občanská válka v Bosně a Hercegovině doprovázela rozpad Socialistické federativní Jugoslávie“. Bosenská válka byla produktem rozpadu jugoslávského státu, jeho přímým důsledkem, nikoliv doprovodným jevem.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Ratajové konstatuje, že „zpráva NIOD byla pravděpodobně důvodem změny pohledu nizozemské veřejnosti na roli Dutchbatu ve Srebrenici“. Toto tvrzení by mělo být u obhajoby specifikováno. Na základě čeho Ratajová usuzuje, že zpráva NIOD měla v nizozemské společnosti takový dopad? Jak konkrétně tato zpráva změnila nizozemskou společnost?

Nakolik vývoj diskurzu o vině Nizozemska ovlivnilo prohlášení ICTY, že ve Srebrenici došlo ke genocidě?

Nakolik zvolené deníky reprezentovaly většinové rozpoložení nizozemské společnosti?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (A-F):

Bakalářský projekt Kláry Ratajové pokládám za solidní příspěvek ke studiu tíživé problematiky srebrenické kauzy. S přihlédnutím k výše vyřčeným kritickým poznámkám práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jí jako velmi dobrou – C.

Datum: 27. 1. 2019

Podpis:

Pozn.: Hodnocení pište k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo přiložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její

nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.